

fòrum

Núria Picas

“L'esport és un element integrador.
Quan et penges un dorsal tots i totes som iguals”

Una conversa amb Anna Caula

Fotografia: Elisabeth Magre

La jornada ha sigut intensa però a la sala dels passos perduts, al Parlament, m'esperen dues dones plenes d'energia, i amb l'agenda plena. Em demanen per la vaga del futbol i comentem la jugada des dels màxims punts de vista: el de la jugadora, el dels clubs, el de les institucions, el del públic. L'Anna Caula (1971) sap de què parla i recupera exemples que va viure al món del bàsquet, com a entrenadora de la selecció espanyola, i també com a directiva de l'Spar Citylift Girona. La Núria Picas (1976) escolta i aporta, amb la seva mirada fresca, a cavall entre l'aficionada i l'esportista tot-terreny que és. Aparquem el tema i ens endinsem en el que volem abordar: l'esport. L'esport des de la mirada d'una dona, des de la mirada d'una ciutadana, des de la mirada d'una mare, des de la mirada d'una política. Esport, en definitiva.

Nàtalia Arroyo > Us demano un exercici de revisar records. Vull portar-vos al pati de l'escola, a quan éreu nenes. A què jugàveu?

Anna Caula > A mi m'agradava jugar a tot i l'escola va ser la meva entrada a l'esport. Entrenàvem al migdia i recordo que sortíem de casa amb la mateixa roba per a tot el dia. Fixa't, és una realitat que ara ni et plantejaries, tenim altres hàbits. Jugàvem a moltes coses, vaig fer atletisme, minitrap, voleibol, bàsquet. De tot fins que al final et defineixes amb l'esport en concret que t'enganxa.

Núria Picas > Jo he jugat tota la vida al carrer. La meva mare ha patit molt amb mi, el meu germà era molt d'estar a casa però jo anava darrere d'una pilota, anava en bicicleta, jugava a fet i amagar. Fins que vaig conèixer la cara nord de Montserrat. Els meus pares venen d'una cultura excursionista, començo a olorar tot el material d'escalada que hi havia a casa. Mai he format part d'un club, no he tingut aquesta cultura. Sempre m'he format jo mateixa, amb les eines que tenia.

Nàtalia Arroyo > Us tirava això del pati de l'escola perquè és on la majoria

d'estudis consideren que es consoliden els estereotips que marquen la vida esportiva quan som petits. La lluita per l'espai de joc, la tria d'equips. Les conclusions sempre fan diferències entre l'esport que trien les nenes petites de sis o set anys quan, en realitat, trien les famílies; i els esports que escullen quan ja tenen més clar el que els diverteix. La cosa va molt més enllà dels estereotips.

Núria Picas > A la meva època tampoc hi havia gaires esports federats. Del futbol, ni parlar-ne. Potser sí que tenies l'opció de fer bàsquet o atletisme. Però a mi això de córrer per córrer no m'ha agradat mai! A això de donar voltes a una pista no li he trobat mai el sentit! M'ha agradat anar d'una manera ràpida per muntanya, però córrer pròpiament, no és una activitat que m'apassioni.

Nàtalia Arroyo > És curiós que ho diguis tu.

Núria Picas > Sí [riu].

Anna Caula > Jo fins a 8è de Primària anava a una escola de monges i només érem nenes. No ens hem trobat amb aquest repartiment de pati.

Núria Picas > Sempre he sigut molt d'anar endavant i sempre m'ha agradat jugar. A la vida és el que fem, mirar de jugar i d'estar distrets i de ser feliços

En una escola mixta, les corredisses haurien tingut un altre sentit. Allà corríem per arribar les primeres i jugar al que fos, a matar, a «palomato», a jocs dinàmics. Si haguéssim hagut de rivalitzar amb nens, hauria sigut diferent.

Natàlia Arroyo > Els nens habitualment ocupen el centre del pati i a les nenes els queda la perifèria. Això determina a què es juga, també. Això, i si l'escola té una cistella o té una porteria. Si et quedes fora de la pista... què fas?

Núria Picas > Doncs pastissos amb la sorra! No sé, jo em ficava amb els nens i jugava a futbol amb ells.

Natàlia Arroyo > I com vas viure-ho?

Núria Picas > Sempre he sigut molt d'anar endavant i sempre m'ha agradat jugar. A la vida és el que fem, mirar de jugar i d'estar distrets i de ser feliços. Tampoc m'ha agradat mai el conflicte i si algun nen no em volia a l'equip, ja feia perquè m'hi volgués. Sí que sents que ets diferent, perquè al final devíem ser 30 nens i una o dues nenes, però com a tot arreu, si t'esforces i ho fas bé, ja et sents integrat.

Anna Caula > A l'institut la dinàmica ja era diferent, i tinc un gran record, perquè vam tenir un professor apassionat de l'esport, que t'ho feia provar tot i l'aprenentatge va ser bo. Després ja em vaig encaminar a l'esport federat i a la competició.

Natàlia Arroyo > Quina importància tenen els professors en aquestes primeres etapes per evitar l'estigmatització dels esports?

Anna Caula > Va haver-hi un canvi important en l'Educació Primària quan els mestres d'educació física eren estudiants que havien triat aquesta branca de Magisteri i que s'estimaven l'esport. Va haver-hi una transformació. Era metodològica, era joc aplicat, era descobrir. L'esport era una eina d'aprenentatge i tot va fer un tomb. El Pla Bolonya ha tornat a canviar aquest perfil i no és el mateix. No és el mateix que et faci de professor algú que s'estima la seva matèria, algú per a qui la seva especialitat és el centre de tot, que algú que, encara que sigui un gran professional, no hi podrà posar aquesta part d'ànima. I és vital, per esport i per salut.

Natàlia Arroyo > Aquest és un binomi que sempre ha anat lligat a la dona en l'esport, de fet.

Núria Picas > Tots tenim un moment determinant a la vida i el meu va ser uns anys que estava òrfena d'esport. No formava part de cap club, al meu entorn començaven a sortir de festa. Encara no havia descobert les curses de muntanya o l'escalada, no hi havia una estructura, no teníem rocòdroms. Ningú em va obrir les portes, sí que veia el meu pare però ell no escalava sempre, vaig haver de ser jo qui s'espavilés sola. I vaig descobrir un fulletó d'un curs d'espeleologia que feien al Centre Excursionista del Bages. A partir d'aquí, la meua vida fa un gir de 180 graus. Trobo uns professors que m'expliquen coses i es comença a formar la segona Núria Picas esportiva. Això em salva en els dubtes de l'adolescència.

Natàlia Arroyo > Dels setze als divuit anys és una etapa sensible en l'esport, però creieu que és fins i tot més complicada per a les noies?

Núria Picas > Ara hi ha tanta informació, que poden triar el que vulguin fer. Ara és més fàcil!

Anna Caula > Jo soc un pèl més crítica. Dels setze al divuit és l'etapa que més abandonament de l'esport hi ha i això mereix una reflexió. Crec que ve de la base. He portat equips de nenes i de nens i des de petites hi ha una frase que sempre ens acompanya: «Nena, amb això no et guanyaràs la vida! Això de l'esport ja està bé però dedica't a les coses serioses». Aquest rum-rum va fent feina...

Núria Picas > Però a un nen també se li diu que no es guanyarà la vida amb el futbol!

Anna Caula > No d'aquesta manera. Crec que el missatge no és ben bé el mateix quan els nens surten de la dutxa. A uns és un «no passa res» i a l'altra és «pobreta». No, pobreta no. Elles s'han de concentrar en estudiar i ells convé que es desfoguin perquè així després estudiaran més. Hi ha un rerefons repetitiu que no ajuda. Però el cert és que si tens quatre hores, estudies dues, que és el mateix que si entrenes dues hores i després estudies les altres dues, i a sobre amb el cap oxigenat.

Núria Picas > Jo no ho veig tant, això. Als rocòdroms, cada cop hi veig més nenes, a l'escola de trail del Berguedà hi ha moltíssimes nenes. Potser deu ser que als esports individuals es pensa diferent...

Natàlia Arroyo > O té a veure amb el fet que són fills d'una nova generació més conscienciada?

Núria Picas > O que són esports en què la gent tampoc s'hi guanya molt la vida. Veig que les oportunitats per als nens i les nenes es comencen a equiparar i que el pas de

Anna Caula > Al telenotícies, el 85-90% del temps parlaran d'esport masculí i, amb sort, sortirà un referent femení. No el tenim tan assequible

l'adolescència ja no està tan afectat pel que et puguin dir, com pel que cadascú tria.

Natàlia Arroyo > En l'equació, sovint guanya el canvi a l'esport-salut. És perquè l'esport-competicició encara li falten referents? Que costa visualitzar un horitzó professional prou atractiu?

Núria Picas > Ara tenim moltes referents! Ara és molt fàcil per a la joventut! Hi ha un munt de jugadores de futbol, atletes, ciclistes, escaladores... Les xarxes socials ajuden.

Anna Caula > Comença a haver-n'hi més, sí, però els has de saber buscar. No els tens tan a l'abast. Al telenotícies, el 85-90% del temps parlaran d'esport masculí i, amb sort, sortirà un referent femení. No el tenim tan assequible. A l'Uni Girona se'm va quedar gravat que una mare em digués que havíem aconseguit que la seva filla se sentís protagonista d'un esdeveniment esportiu a Fontajau. Si t'hi pares a pensar, tenia raó! L'epicentre sempre eren els homes. Fa molt poc que tenim el referent femení, sigui per proximitat o a través dels

mitjans. I no n'hi ha tants. L'únic moment que estem realment equiparades és durant els Jocs Olímpics. Hem millorat? Sí, però encara ens falta molt. Hi ha altres indicatius, com que la publicitat inclogui imatges de dones fent esport o que a les transmissions esportives es normalitzi la veu de les dones. La primera vegada que en vaig sentir una a la ràdio, em va sonar estrany. Hem avançat i s'ha de ser positiu, però compte, que encara ens falta molt.

Núria Picas > Què s'ha de fer perquè la dona faci més esport? Jo sempre m'he buscat la vida per fer-lo!

Natàlia Arroyo > Perquè tens una personalitat forta i has sabut trobar-te els teus propis referents, fossin dones o homes.

Núria Picas > I tant, i n'he trobat molts! Hi ha el Kilian Jornet però també hi ha el veí del costat que també és corredor. No cal emmirallar-se en els millors. Jo m'emmirallava en amics meus que no eren grans escaladors, que feien plans el cap de setmana i jo volia fer el que feien ells.

Núria Picas > No cal emmirallar-se en els millors. Jo m'emmira-llava en amics meus que no eren grans escaladors, que feien plans el cap de setmana i jo volia fer el que feien ells

Anna Caula > Fa falta aquest clic. Sabeu la pel·lícula *The Silence of the lambs* [El silenci dels anyells], l'Hannibal Lecter quan diu «tu només pots envejar el que coneixes». Tu enveges una realitat que tens davant. Envejar allò que desconeixes és un camí molt més complicat.

Núria Picas > Però ara ja no hi ha res desconegut!

Anna Caula > A la nostra realitat, Núria. Nosaltres coneixem l'esport d'elit, i és la nostra normalitat, però el que ens hem de preguntar és si és la normalitat per al 90% de les dones. Nosaltres hem tingut un entorn privilegiat que ens ha nodrit però en general, encara ens queda marge.

Natàlia Arroyo > Començant pel fet que les mateixes protagonistes no sempre miren el seu mateix esport!

Núria Picas > La gent busca espectacle i nosaltres l'hem de donar, esforçant-nos.

Natàlia Arroyo > No anava tant a jutjar si és més o menys espectacle. Em referia al fet que demanem que ens donin i no sempre donem nosal-

tres. Això acostuma a obstaculitzar l'esport femení.

Anna Caula > Estem esperant una gran transformació social. Al bàquet teníem l'experiència que quan la gent provava d'anar a un partit, hi tornava perquè li havia agradat. El físic de la dona s'ha desenvolupat fa pocs anys. Si diferències esport d'elit de l'esport en general, hi veus molta diferència. Com més a l'elit, més ens igua-lem i oferim espectacle. Però tot això va lligat. Fins fa ben poc, les nenes anàvem al parc amb faldilleta i sabates, i els nens amb pantalons i vambes. Sempre és més fàcil grimpar als llocs depèn de com vas vestit que si t'ensopegues amb la faldilla!

Núria Picas > Quan la meva mare em posava un vestit, jo em plantava i no me'l posava! També hem de rebel·lar-nos una mica!

Natàlia Arroyo > Jo encara dic que no a determinades suggerències de vestir a la televisió.

Anna Caula > Però si miréssim enrere, fa quan que això ha canviat? No tant!

Natàlia Arroyo > Potser la qüestió seria que ni ens ho plantegéssim!

Anna Caula > Hem fet canvis molt i molt ràpids i encara en volem més. Estem transformant la societat i encara ens queda per fer.

Natàlia Arroyo > L'esport sempre funciona per canviar coses.

Anna Caula > L'esport té una virtut que no tenen altres àmbits: trenca qualsevol estereotip. En un equip pots passar de ser jutjat socialment per ser d'una origen o d'un altre, més alt o més baix, més ric o menys ric, a ser algú que juga bé i prou. Canvien tots els rols. Posaràs deu nens petits i si fas gol, tant és la resta. I aquesta potència no la té res més. L'esport transforma gairebé sense voler i elimina aquestes etiquetes que de vegades tenim annexionades.

Núria Picas > És una arma molt potent socialment. Conec casos de gent a qui l'esport li ha canviat la vida, gent que estava molt malalta, amb mals diagnòstics, i que estan tirant endavant gràcies a l'esport. És un element integrador. Quan et penges un dorsal tots i totes som iguals.

Anna Caula > L'esport trenca qualsevol estereotip. Pots passar de ser jutjat socialment per ser d'un origen o d'un altre, més alt o més baix, més ric o menys ric, a ser algú que juga bé i prou

Natàlia Arroyo > Sovint ens arriben grans històries de superació, i potser en el teu esport més, Núria. Gent que ha trobat un nou camí a través del córrer.

Núria Picas > Abans érem quatre els que corríem, i la gent pensava que estàvem bojos. I ara hi ha un munt de gent competint i que cada cop corre distàncies més llargues, i veus que estem en el mateix terreny de joc els amateurs i els professionals. Trigaràs més o trigaràs menys a fer el recorregut, però al final compliràs l'objectiu.

Natàlia Arroyo > A través d'un gran repte personal també és més fàcil estimular grans empreses i obtenir diners. Darrere d'una cursa cada cop hi ha més projectes solidaris.

Núria Picas > L'esport individual està ple de reptes i de causes molt enriquidores.

Natàlia Arroyo > Prenem consciència, al cap i a la fi. Passa amb el reciclatge i cuidar del medi ambient a les curses.

Núria Picas > És que al final són proves que et tenen en contacte amb la natura. Estàs corrent i t'adones que és el teu terreny, que l'has de cuidar. Que estàs donant molta energia i que la mare terra te la torna. Vigilem més on som i el que trepitgem. A través de l'esport, la gent està sent més ecologista i més curosa amb el medi ambient i això és molt important.

Anna Caula > És que l'esport també ens pot ajudar a transformar les ciutats, a nivell arquitectònic, a nivell de disseny d'espais. Per què no anem en bicicleta a deixar els nens a l'escola? Doncs perquè potser no hi ha una bona ruta i no és còmode. Potser hem de pensar nous espais que no siguin tan agressius i que t'incitin a fer esport d'alguna manera.

Natàlia Arroyo > No teníeu la sensació que hi havia més cistelles que porteries, de petites?

Núria Picas > Xutar una pilota potser és més agressiu que encistellar! «*En esta plaza está prohibido jugar a pelota*» posaven els cartells. Per què? Perquè agafàvem la pilota i trinxà-

Anna Caula > Jo vull entrenar bé i vull ser millor i si em preparo bé, tindrè més opcions de guanyar. Amb els petits ens falta una mica això, i que en cap cas és contrari a ser autoexigent

vem les finestres! Amb el bàsquet això no passa tant.

Natàlia Arroyo > Parlaríem de civisme, en el fons. Què passa amb l'esport i el racisme? A Itàlia està repuntant una onada d'insults a determinats jugadors en alguns estadis.

Anna Caula > L'esport és un mirall però s'ha atacat el tema, crec. També passa amb l'esport de base, on s'està treballant com intervenen els pares. De vegades el conflicte comença quan som petits. Hem d'estimular l'esport com a gaudiment. Al final, competeixes, esclar, però contra tu mateix i guanyar no ha de ser l'objectiu, ha de ser una conseqüència. Jo vull entrenar bé i vull ser millor i si em preparo bé, tindrè més opcions de guanyar. Amb els petits ens falta una mica això, i que en cap cas és contrari a ser autoexigent.

Núria Picas > A les curses de llarga distància, la gran victòria que tenia era plantar-me a la línia d'arribada i mirar enrere i veure que havia fet bé els deures.

Anna Caula > Són realitats diferents a les de l'esport col·lectiu, és curi-

ós! En un equip depens de quelcom més que tu mateixa! Tu aportes al col·lectiu i l'equip t'aporta a tu. És un aprenentatge bidireccional.

Núria Picas > Ha de ser difícil gestionar un grup, un vestidor.

Anna Caula > És un aprenentatge i t'ho pots prendre com un joc, saber compartir, saber jugar amb el teu protagonisme, saber decidir si l'has de cedir, si et toca treballar per l'altre o a l'altre, treballar per a tu. Són uns bons pilars per fer-ho servir en altres àmbits a la vida, i més avui dia que veiem que els nens juguen menys al carrer i estan amb les noves tecnologies i amb jocs més individuals. I els hem de deixar equivocar-se més i provar coses.

Núria Picas > Estan molt acostumats a que els diguem què han de fer. Abans érem una mica més lliures, treballàvem més la imaginació. Al futbol veus jugadors del Brasil, jugadors africans i tenen una màgia especial.

Natàlia Arroyo > Diem que estan per polir, que sempre se surten del guió.

Núria Picas > I després estem buscant el seu cop de talent! Perquè el que han après, ho han après del carrer!

Anna Caula > Abans havíem d'escombrar-nos la pista o netejar-la si havia plogut. Ara fa una mica de fred i estem patint amb els guants, per si els nens se'ns refredaran!

Natàlia Arroyo > I al grup de whatsapp dels pares fa hores que pregunten si s'anul·la l'entrenament! —era un dia de pluja.

Anna Caula > Les condicions d'ara, en contraposició a la nostra època, són un privilegi.

Natàlia Arroyo > Justament pel fet de ser privilegiat, l'esportista en molts casos entén que ha de fer d'altaveu de determinats valors.

Anna Caula > És una qüestió de compromís social. Els esportistes d'elit també han de ser conscients de la força que tenen. És tornar allò que has rebut. A Girona tenim el cas del Marc Gasol i la seva fundació. Parlem d'algú que recorda que allà va créixer, que van apostar per ell, i

**Núria Picas > L'esportista és un altaveu.
Si estàs en aquesta posició i ho vols fer,
és molt gratificant**

ara que la vida l'ha somrigut, intenta retornar una part petita perquè altres jugadors puguin tastar el mateix que ells. També és important la implicació que tinguin en projectes socials. Quan un Messi s'apropa a un hospital, la felicitat que regala és impagable. Hi ha d'haver aquest equilibri amb l'esportista.

Natàlia Arroyo > I, si vol, pot fins i tot anar més enllà, com el cas recent de la Megan Rapinoe contra les polítiques de Donald Trump.

Núria Picas > L'esportista és un altaveu. Si estàs en aquesta posició i ho vols fer, és molt gratificant. Tampoc és feina de la política d'anar a captar esportistes. Cadascú ha de ser lliure i qui vulgui dir-hi la seva, que ho faci.

Anna Caula > Penso que la política s'ha d'apropar a tot. Una política saludable, sana i constructiva s'ha d'acostar a totes les realitats, hauria de ser un pou de pluralitat i de coneixement. Hauria de comptar amb primeres espases de tots els àmbits.

Núria Picas > Però parlar de política s'ha convertit en un tabú! S'hauria de normalitzar, però en aquest país

estem vivint una època tan anormal que qualsevol cosa que diguis, sembla que siguis un criminal.

Natàlia Arroyo > Es manté aquest desig d'apartar l'esport de la política...

Núria Picas > Però què no voten els esportistes? L'Alexia Putellas, jugadora del Barça, va dir que amb la sentència contra els i les preses polítiques no es solucionava res i que calien solucions polítiques i se li van tirar a sobre!

Natàlia Arroyo > I si tot es converteix en un risc viral, l'esportista opta per callar.

Anna Caula > Vivim en la notícia immediata i constant, i la política no pot estar generant cada dia un titular. S'ha de mirar a llarg termini i a curt termini, el problema és quan la balança es desequilibra. No poden estar passant coses tota l'estona. També toca una etapa de reflexió, de mirar i d'analitzar. Quan s'acaba un partit o una temporada, hem de mirar què s'ha fet bé o malament, i corregir. Tot procés té diferents estadis.

Anna Caula > Si el que volem potenciar és que es torni a jugar al carrer, potser haurem de tornar a generar els espais que aportin seguretat perquè els nens vagin a jugar i els pares estiguin segurs

Natàlia Arroyo > Reflexionar al final de la jornada era un procés molt de la travessa, al futbol. Ara el concepte de les apostes ha canviat radicalment. Ja no és en fred i abans dels partits, ara és durant i molt sovint en calent.

Anna Caula > És la necessitat d'immediatesa, ho tens a l'abast a través del telèfon mòbil. Va lligada a altres patologies tecnològiques i addiccions al telèfon o a les xarxes socials. És una nova realitat que hem d'aprendre a gestionar. No la canviarem. Però mirem de descobrir quines eines ens permeten tenir la solidesa per no dependre'n. No les farem desaparèixer, per tant, anem a conviure-hi i posem-hi mesures i els límits que pertoquein.

Natàlia Arroyo > El perfil del jugador ha canviat. Però com s'intervé quan, a l'esport, per exemple, les cases d'apostes financien clubs i mitjans de comunicació?

Anna Caula > Va interrelacionat amb el que parlàvem abans, que això és la punta de l'iceberg. El cas de Catalunya potser és un pèl diferent. Tenim un gran teixit associacionista.

Estem dient que les noves tecnologies ens porten a una societat més individualista, però si fas unes polítiques realment diverses i te'n vas a l'arrel, molt més enllà del problema més visible, serem capaces de respondre'ns a la pregunta de quina societat volem. Si el que volem potenciar és que es torni a jugar al carrer, potser haurem de tornar a generar els espais que aportin seguretat perquè els nens vagin a jugar i els pares estiguin segurs i tornem a crear allò que tots trobem a faltar. És donar voltes a cap a on hem anat i provocar que potser hi hagi una altra realitat. T'has de reinventar. ■